

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
47

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

BRNO 2006

PD 1520/47.2006

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veličik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

47 (2006)

97220/07

07220/07

Obrázek na obálce
Cover illustration

Pekárna. Kamzík (*Rupicapra rupicapra*). Foto M. Frouz

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-77-X

Copyright © 2006 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>

9395458

vybudovaná v roce 1820 se nachází pod farním kostelem Povýšení sv. Kříže a je přístupná ze zámeckého parku. Cílem záchranného výzkumu bylo dokumentovat nálezkovou situaci v hrobce a odborně vyjmout a antropologicky analyzovat ostatky z poškozených rakví tak, aby byla možná jejich oprava.

V hrobce o vnitřních rozměrech 5,3 × 7,1 m se nacházelo celkem 13 sarkofágů a rakví, z nichž některé byly označeny identifikačními štítky, a 1 kovová schránka se srdcem. V koutech hrobky po stranách malého oltáře se nacházely nejstarší rakve s pozůstatky hraběte Jana Josefa Larisch-Mönnicha (+1820) a jeho manželky Anny Marie, rozené von Mönnich (+1829). Rakve s ostatky jejich potomků a dalších příslušníků rodu byly dále ukládány při stěnách hrobky a do prostoru před oltářem, jedna z posledních zde uložených rakví náleží Jindřichu Larisch-Mönnichovi (+1918). Některé rakve byly v průběhu 2. poloviny 20. stol. vykradeny, o čemž svědčilo poškození rakví a stopy manipulace s ostatky. Antropologickým výzkumem těchto narušených rakví byly získány části obuvi a oděvu zemřelých a několik devocionálií.

Kromě rakví se v hrobce rovněž nacházelo větší množství předmětů, užívaných v průběhu pohřebních a zádušních obřadů, jednalo se např. o litinový kříž, několik svícňů a olejovou lampu. Po přemístění rakví do dočasného úložiště byl dále v průběhu stavebních prací dokumentován původní odvodňovací systém hrobky, sestávající z cihelných kanálků překrytých břidlicovými plotnami. Po dokončení rekonstrukce hrobky se předpokládá vrácení rakví a vyjmutých kosterních pozůstatků na původní místo.

Eva Drozdová, Michal Zezula

Resumé

Karviná (Kataster Karviná-město, Bez. Karviná). Boženy Němcové Park. Gruft. Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

KARVINÁ (k. ú. Karviná-město, okr. Karviná)

(Masarykovo náměstí, p. p. č. 101. Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

Záchranný výzkum (PÚO akce č. 13/02) byl vyvolán rekonstrukcí Masarykova náměstí v Karviné-Fryštátu. Ve výkopech pro inženýrské sítě bylo na řadě míst dokumentováno souvrství komunikačního charakteru a několik zahloubených objektů. Ty se soustřeďovaly zejména v prostoru před zámekem, tedy v místě středověkých městíšť, ojediněle zahloubené objekty byly odkryty i ve vlastní ploše náměstí. Přední místo mezi nimi zaujímal rozsáhlý, pouze částečně zkoumaný objekt obdélného půdorysu s dvojitou dřevěnou stěnou, který lze interpretovat jako nádrž na vodu. Substrukci zdívá, zachycenou v jeho blízkosti, je možné považovat za pozůstatky kašny. Kromě těchto novověkých objektů se podařilo místy zachytit i starší situace s nálezy z přelomu 13. a 14. stol.

Michal Zezula, Lukáš Gál

Resumé

Karviná (Kataster Karviná-město, Bez. Karviná). Masarykovo Platz. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Obr. 130. Karviná, hrobka Larisch-Mönnichů: Mosazný identifikační štít s rodovým erbem z rakve Jana Josefa Larisch-Mönnicha (+1820). Karviná-Fryštát, Gruft der Familie Larisch-Mönnich. Der Messingzettel mit dem Wappen aus dem Sarg von Johann Joseph Larisch-Mönnich (+1820).

KLOPOTOVICE (okr. Prostějov)

„Loučiny“. Středověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Archeologický výzkum realizovaný v průběhu rekonstrukce VTL plynovodu mezi obcemi Hrubčice a Klopotovice (ZM 1 : 10 000, list 24-24-14, 372 mm od Z. s. č. a 178 mm od J. s. č.) zachytil dosud neregistrovanou lokalitu, která bezpochyby souvisí s vlastními počátky obce Klopotovice, (Clopot-houichi), listinně doloženou již k roku 1213 (Kopečný 1985, 16). Povrchovými sběry a drobnou sondáží získaný keramický materiál naznačuje sídlištní aktivity z období 12. a dále pak 2. poloviny 14. stol.

Pavel Fojtík

Literatura

Kopečný, F. 1985: *Jména obcí a osad prostějovského okresu*. Studie Muzea Prostějovska v Prostějově 1985. Prostějov.

Resumé

Klopotovice (Bez. Prostějov). „Loučiny“. Mittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

KRALICE NA HANĚ (okr. Prostějov)

„Kralický háj“. Vrcholný středověk, novověk. Rybníky. Záchranný výzkum.

V průběhu záchranného archeologického výzkumu souvisejícího s pokračující výstavbou obchvatu Kraliček na Prostějovsku, přesněji s jeho II. etapou realizovanou na k.ú. obce Kralice na Hané, byly prozkoumány a zdokumentovány dva liniové výkopy (ZM 1 : 10 000, list 24-24-13, 149 mm od Z. s. č. a 348 mm od J. s. č.). Ty lze zejména na základě zjištění učiněných při větších plošných odkryvech (např. objekty K 505 a K 698 registrované při stavbě logistického centra společnosti HOPI, s. r. o., a obsahující keramiku 11. až 15. stol.: Šmíd 2004) interpretovat jako „vodní díla“ z období vrcholného středověku až raného novověku. Nepochybně souvisejí

Obr. 131 Výsek I. vojenského mapování z let 1764–1768 a 1780–1783 s okolím Kralic, listy č. 51 a 52 (© Rakouský Státní archiv/vojenský archiv, Vídeň). Ausschnitt aus dem Ersten oder Josephinischen Landesaufnahme (1764–1768 und 1780–1783), Blätter N. 51, 52. Österreichisches Staatsarchiv, Kriegesarchiv, Section N.51, 52.

s rybníky, které v tomto prostoru zakládal již vysoký úředník zemských desek v Olomouci Heralt z Kunštátu, manžel Johanky z Kravař. Ten někdy po roce 1487 zřídil uprostřed rozlehlé louky Rohoznice mezi Prostějovem a Bedihoští dva chovné rybníky, jejichž počet se do roku 1544 rozrostl nejméně na šest. Poněkud paradoxně právě rozvinuté vodní hospodářství s výnosným chovem ryb zde vedlo až k zániku osady Staré Vsi (jedna z mála přímo archeologicky doložených zaniklých osad na Prostějovsku – viz níže zpráva o výzkumu vyvolaném na k. ú. Kralice na Hané výstavbou logistického areálu firmy Spedition Feico, s.r.o.) a také nedalekých Rakousků, které se na stále se zmenšujících pluzních již nedokázaly uživit a staly se pro vrchnost obtížnými a zřejmě i ztrátovými. Obyvatelé byli, jak zaznamenává purkrechtní kniha, převedeni do města Prostějova a obě vesnice jsou koncem 15. a na počátku 16. stol. uváděny již jako zcela pusté. Hráze rybníků, jež jsou v písemných pramenech zmíněny ještě k roku 1584, najdeme však v terénu dodnes (cf. Šrot 1979; týž 1986).

Obr. 132. Kralice na Hané, Průmyslová zóna města Prostějova. Detail konstrukčních prvků jímky datované do 2. poloviny 14. století (obj. 1649). Kralice na Hané, Industriezone der Stadt Prostějov. Konstruktionselemente der Versteifung der Kloake, 2. Hälfte des 14. Jh. (Bef. 1649).

Při pohledu na I. vojenské mapování, tzv. „josefinské“ z let 1764–1768 a 1780–1783 (rektifikace), najdeme v místech výzkumu rozsáhlý rybník zvaný Rakouský či též Kralický (obr. 131). Archeologicky zachycené „liniové výkopy“ jsou tedy zcela jistě kanály v jeho dně, a to až uměle vytvořené či vzniklé přírodně (např. v průběhu jeho vypouštění).

„Kralický háj“. Vrcholný středověk. Sídliště, zaniklá středověká osada Stará Ves. Záchraný výzkum.

Záchraný archeologický výzkum související s výstavbou logistického areálu firmy Spedition Feico, s.r.o., situovaného v Průmyslové zóně města Prostějova (podrobná charakteristika lokality – viz. kap. Neolit), poskytl i další nálezy z období vrcholného středověku. Jedná se o různé objekty, např. válcovitou jímku po obvodu vyztuženou proutím a kameny (obr. 132) či relikt jámy s výraznou ukázkou z hrncířské produkce 2. poloviny 14. stol., jež spojujeme se zaniklou středověkou osadou Stará Ves (cf. např. Šrot 1986). Poprvé zde byla archeologicky doložena teprve v roce 2004 při výzkumu vyvolaném výstavbou skladovacího objektu firmy DOCO International (Fojtík 2005, 286–287; Fojtík 2006).

Pavel Fojtík

Literatura

- Fojtík, P. 2005: Kralice na Hané (okr. Prostějov), „Kralický háj“. *Přehled výzkumů* 46 (2004), 220–221, 233, 260, 286–287, Brno.
- Fojtík, P. 2006: Zaniklá středověká osada Stará Ves u Prostějova ve světle nových archeologických výzkumů. *Štafeta* (kulturní časopis Prostějovska) 37, v tisku.
- Šmíd, M. 2004: *Kralice na Hané 2003, Průmyslová zóna města Prostějova, „výstavba logistického centra formy HOPI, s.r.o.“*. Nálezová zpráva č. 92/04. Ústav archeologické památkové péče Brno.
- Šrot, J. 1979: Zaniklé osady u Prostějova. *Štafeta* (kulturně-politický časopis Prostějovska) 11, č. 2, 12–14.
- Šrot, J. 1986: K historii zaniklých Rakousků a Staré Vsi, *Zprávy Muzea Prostějovska v Prostějově* 2, 33–35.

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov). „Kralický háj“. Spätmittelalter, Neuzeit. Teiche. Rettungsgrabung.

Kralice na Hané (Bez. Prostějov). „Kralický háj“. Früh- bis Spätmittelalter. Siedlung, Dorfwüstung Stará Ves. Rettungsgrabung.

KRHOVICE (okr. Znojmo)

Intravilán obce. Středověk, novověk. Kostrový hrob. Záchraný výzkum.

Ve výkopu budované kanalizace v obci byl zachycen kostrový hrob dospělého jedince, který se však nepodařilo blíže datovat. Skelet se nacházel v úzké hrobové jámě v natažené poloze na zádech s orientací V–Z. V okolí nálezu se již další hroby nenacházely. Z největší pravděpodobnosti nález souvisí se středověkým či novověkým vývojem obce.

Zdeněk Čížmář